

جمهوری اسلامی ایران
Islamic Republic of Iran
سازمان ملی استاندارد ایران

Iranian National Standardization Organization

استاندارد ملی ایران
۲۰۴۳۲
چاپ اول
۱۳۹۴

INSO
20432
1st.Edition
2016

اطلاعات و دبیزش (مستندسازی) -
مراجع کتابشناختی و شناسانه‌های منبع برای -
آثار اصطلاح‌شناختی

**Information and Dumentation–
Bibliographic references and source
identifiers for terminology work**

ICS: 01.140.20

سازمان ملی استاندارد ایران

تهران، ضلع جنوب غربی میدان ونک، خیابان ولیعصر، پلاک ۲۵۹۲

صندوق پستی: ۱۴۱۵۵-۶۱۳۹ تهران- ایران

تلفن: ۵-۸۸۸۷۹۴۶۱

دورنگار: ۸۸۸۸۷۰۸۰ و ۸۸۸۸۷۱۰۳

کرج، شهر صنعتی، میدان استاندارد

صندوق پستی: ۳۱۵۸۵-۱۶۳ کرج- ایران

تلفن: ۸-۳۲۸۰۶۰۳۱ (۰۲۶)

دورنگار: ۳۲۸۰۸۱۱۴ (۰۲۶)

رایانامه: standard@isiri.org.ir

وبگاه: <http://www.isiri.org>

Iranian National Standardization Organization (INSO)

No.1294 Valiasr Ave., South western corner of Vanak Sq., Tehran, Iran

P. O. Box: 14155-6139, Tehran, Iran

Tel: + 98 (21) 88879461-5

Fax: + 98 (21) 88887080, 88887103

Standard Square, Karaj, Iran

P.O. Box: 31585-163, Karaj, Iran

Tel: + 98 (26) 32806031-8

Fax: + 98 (26) 32808114

Email: standard@isiri.org.ir

Website: <http://www.isiri.org>

به نام خدا

آشنایی با سازمان ملی استاندارد ایران

سازمان ملی استاندارد ایران به موجب بند یک ماده ۳ قانون اصلاح قوانین و مقررات مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران، مصوب بهمن ماه ۱۳۷۱ تنها مرجع رسمی کشور است که وظیفه تعیین، تدوین و نشر استانداردهای ملی (رسمی) ایران را به عهده دارد.

نام موسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران به موجب یکصد و پنجاه و دومین جلسه شورای عالی اداری مورخ ۲۹/۶/۹۰ به سازمان ملی استاندارد ایران تغییر و طی نامه شماره ۲۰۶/۳۵۸۳۸ مورخ ۲۴/۷/۹۰ جهت اجرا ابلاغ شده است. تدوین استاندارد در حوزه‌های مختلف در کمیسیون‌های فنی مرکب از کارشناسان سازمان صاحب‌نظران مراکز و مؤسسات علمی، پژوهشی، تولیدی و اقتصادی آگاه و مرتبط انجام می‌شود و کوششی همگام با مصالح ملی و با توجه به شرایط تولیدی، فناوری و تجاری است که از مشارکت آگاهانه و منصفانه صاحبان حق و نفع، شامل تولیدکنندگان، مصرف‌کنندگان، صادرکنندگان و واردکنندگان، مراکز علمی و تخصصی، نهادها، سازمان‌های دولتی و غیردولتی حاصل می‌شود. پیش‌نویس استانداردهای ملی ایران برای نظرخواهی به مراجع ذینفع و اعضای کمیسیون‌های فنی مربوط ارسال می‌شود و پس از دریافت نظرها و پیشنهادهای در کمیته ملی مرتبط با آن رشته طرح و در صورت تصویب به‌عنوان استاندارد ملی (رسمی) ایران چاپ و منتشر می‌شود.

پیش‌نویس استانداردهایی که مؤسسات و سازمان‌های علاقه‌مند و ذیصلاح نیز با رعایت ضوابط تعیین‌شده تهیه می‌کنند در کمیته ملی طرح و بررسی و در صورت تصویب، به‌عنوان استاندارد ملی ایران چاپ و منتشر می‌شود. بدین ترتیب، استانداردهایی ملی تلقی می‌شود که بر اساس مفاد نوشته‌شده در استاندارد ملی ایران شماره ۵ تدوین و در کمیته ملی استاندارد مربوط که سازمان ملی استاندارد تشکیل می‌دهد به تصویب رسیده باشد.

سازمان ملی استاندارد ایران از اعضای اصلی سازمان بین‌المللی استاندارد (ISO)^۱ کمیسیون بین‌المللی الکتروتکنیک (IEC)^۲ و سازمان بین‌المللی اندازه‌شناسی قانونی (OIML)^۳ است و به‌عنوان تنها رابط^۴ کمیسیون کدکس غذایی (CAC)^۵ در کشور فعالیت می‌کند. در تدوین استانداردهای ملی ایران ضمن توجه به شرایط کلی و نیازمندی‌های خاص کشور، از آخرین پیشرفت‌های علمی، فنی و صنعتی جهان و استانداردهای بین‌المللی بهره‌گیری می‌شود.

سازمان ملی استاندارد ایران می‌تواند با رعایت موازین پیش‌بینی شده در قانون، برای حمایت از مصرف‌کنندگان، حفظ سلامت و ایمنی فردی و عمومی، حصول اطمینان از کیفیت محصولات و ملاحظات زیست‌محیطی و اقتصادی، اجرای بعضی از استانداردهای ملی ایران را برای محصولات تولیدی داخل کشور و / یا اقلام وارداتی، با تصویب شورای عالی استاندارد، اجباری نماید. سازمان ملی استاندارد ایران می‌تواند به‌منظور حفظ بازارهای بین‌المللی برای محصولات کشور، اجرای استانداردهای صادراتی و درجه‌بندی آن را اجباری نماید. همچنین برای اطمینان بخشیدن به استفاده‌کنندگان از خدمات سازمان‌ها و مؤسسات فعال در زمینه مشاوره، آموزش، بازرسی، ممیزی و صدور گواهی سیستم‌های مدیریت کیفیت و مدیریت زیست‌محیطی، آزمایشگاه‌ها و مراکز کالیبراسیون (واسنجی) وسایل سنجش، سازمان ملی استاندارد این گونه سازمان‌ها و مؤسسات را بر اساس ضوابط نظام تأیید صلاحیت ایران ارزیابی می‌کند و در صورت احراز شرایط لازم، گواهینامه تأیید صلاحیت به آن‌ها اعطا و بر عملکرد آن‌ها نظارت می‌کند. ترویج دستگاه بین‌المللی یکاها، کالیبراسیون (واسنجی) وسایل سنجش، تعیین عیار فلزات گرانبها و انجام تحقیقات کاربردی برای ارتقای سطح استانداردهای ملی ایران از دیگر وظایف این سازمان است.

1 - International organization for Standardization

2 - International Electro technical Commission

3 - International Organization for Legal Metrology (Organization International de Metrology Legal)

4 - Contact point

5 - Codex Alimentarius Commission

کمیسیون فنی تدوین استاندارد

«اطلاعات و دبیزش (مستندسازی) – مراجع کتابشناختی و شناسانه‌های منبع برای آثار اصطلاح-

شناختی»

رئیس:

حیدری، مختار
(دکتری کتابداری و اطلاع رسانی)

سمت و/یا محل اشتغال:

مدرس دانشگاه پیام نور بهشهر

دبیر:

عرب، هما
(کارشناس کتابداری و اطلاع رسانی)

کارشناس اداره کل استاندارد مازندران

اعضا:

دبیر

اسدی، سیدزهره
(کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع رسانی)

کتابدار کتابخانه عمومی آزادگان ساری

شریف زاده، سید زهرا
(کارشناسی ارشد آموزش زبان)

کارشناس اداره کل استاندارد مازندران

شکیبائی، طناز
(دکتری آموزش عالی)

کارشناس اداره کل استاندارد مازندران

علیزاده، ابودر
(کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع رسانی)

کتابدار کتابخانه عمومی آزادگان ساری

مرادی نژاد، آزاده
(کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع رسانی)

مدیر کتابخانه دانشگاه علوم پزشکی اراک

میربخشی، قدسیه
(کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع رسانی)

کتابدار کتابخانه عمومی آزادگان ساری

ویراستار:

سیفی، مهوش
(کارشناس ارشد مدیریت دولتی)

کارشناس استاندارد

فهرست مندرجات

صفحه	عنوان
خ	پیش‌گفتار
۱	۱ هدف و دامنه کاربرد
۱	۲ مراجع الزامی
۲	۳ اصطلاحات، تعاریف و اختصارات
۵	۴ قالب‌های انتشارات
۵	۵ استفاده‌ها از مراجع کتابشناختی و شناسانه‌های منبع در اثر اصطلاح‌شناختی
۶	۶ ارجاعات کتابشناختی
۹	۷ شناسانه‌های منبع
۱۶	۸ تبادل ارجاعات کتابشناختی و شناسانه‌های منبع
۱۷	۹ ثبت نامه متخصصان
۱۷	۱۰ فهرست ارجاعات کتاب‌شناختی
۱۸	پیوست الف (آگاهی‌دهنده): مثال‌هایی از ارجاعات کتاب‌شناختی بر اساس استاندارد ملی ایران
۲۷	پیوست ب (آگاهی‌دهنده): شناسانه منبع برای مدارکی که بدون شابک و شابپ
۳۱	پیوست پ (آگاهی‌دهنده): ارائه ارجاع‌های کتابشناختی در الگوی زبان نشانه‌گذاری توسعه پذیر برای انتقال یا اهدافی دیگر
۳۳	کتابنامه

پیش‌گفتار

استاندارد «اطلاعات ودبیزش (مستندسازی)» مراجع کتابشناختی و شناسانه‌های منبع برای آثار اصطلاح-شناختی» که پیش‌نویس آن در کمیسیون‌های مربوط توسط سازمان ملی استاندارد ایران تهیه و تدوین شده است، در یکصد و هفتاد و هشتمین اجلاس کمیته ملی استاندارد اسناد و تجهیزات اداری و آموزشی مورخ ۱۳۹۴/۱۲/۹ تصویب شد. اینک این استاندارد به استناد بند یک ماده ۳ قانون اصلاح قوانین و مقررات مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران، مصوب بهمن ماه ۱۳۷۱، به‌عنوان استاندارد ملی ایران منتشر می‌شود.

استانداردهای ملی ایران بر اساس استاندارد ملی ایران شماره ۵ (استانداردهای ملی ایران- ساختار و شیوه نگارش) تدوین می‌شوند. برای حفظ همگامی و هماهنگی با تحولات و پیشرفت‌های ملی و جهانی در زمینه صنایع، علوم و خدمات، استانداردهای ملی ایران در صورت لزوم تجدیدنظر خواهند شد و هر پیشنهادی که برای اصلاح و تکمیل این استانداردها ارائه شود، هنگام تجدیدنظر در گروه‌های مربوط مورد توجه قرار خواهد گرفت؛ بنابراین، باید همواره از آخرین تجدیدنظر استانداردهای ملی ایران استفاده کرد.

منبع و مأخذی (منابع و مأخذی) که برای تهیه و تدوین این استاندارد مورد استفاده قرار گرفته به شرح زیر است:

1- ISO 12615:2004, Bibliographic references and source identifiers for terminology work.

اطلاعات و دبیزش (مستندسازی) – مراجع کتابشناختی و شناسانه‌های منبع برای آثار

اصطلاح‌شناختی

۱ هدف و دامنه کاربرد

این استاندارد برای ثبت، ذخیره و تبادل اطلاعات منابع کتابشناختی برای واژه‌نامه‌ها و اصطلاحنامه‌ها کاربرد دارد و عناصر داده موجود در مراجع کتابشناختی را برای اصطلاحنامه‌ها تعیین می‌کند. این مراجع می‌تواند به‌عنوان مقوله‌های اطلاعات در اصطلاحنامه مربوط به برنامه‌های رایانه‌ای یا در ارائه کتابشناختی‌ها و فهرست مراجع به همراه متن‌های دیگر و اسناد در مقالات مجله‌ها استفاده می‌شود. این استاندارد برای توصیف کتابشناختی که مدارک را ثبت و شناسایی می‌کند کاربرد ندارد و کتابداران، کتابشناسی‌نویسان و نمایه‌سازان از آن استفاده می‌کنند.

این استاندارد شناسانه منبع را برای انواع مختلف مراجع کتابشناسی و استفاده از آنها توصیف می‌کند و نشان می‌دهد که چگونه عناصر داده مرجع کتابشناختی را می‌توان در شناسانه منبع منعکس کرد و چگونه قسمت‌های تشکیل‌دهنده آن را می‌توان برای ارائه یک شناسانه منحصر به فرد گردآورد.

این استاندارد برای تسهیل در موارد ذیل به کار می‌رود:

- شناسایی و ترسیم و اعتبار داده اصطلاحنامه‌ای و سایر منابع زبانی؛
 - ارجاعات متقابل برای مدارک حاوی داده اصطلاحنامه‌ای؛
 - مدیریت جریان اطلاعات در شبکه و دیگر اثر مشترک در مستندسازی واژه‌نامه‌ها و اصطلاحنامه‌ها؛
 - آماده‌سازی مدارک فنی؛
 - انجام پروژه‌های فردی واژه‌نامه‌ها و اصطلاحنامه‌ها
- این استاندارد نیازهایی را که با یک روش ساده ارائه شده در ISO14836، تکمیل می‌شود برآورد نمی‌کند.

۲ مراجع الزامی

مدارک الزامی زیر حاوی مقرراتی است که در متن این استاندارد ملی ایران به آنها ارجاع داده شده است، بدین ترتیب آن مقررات جزئی از این استاندارد محسوب می‌شود.

در مورد مراجع دارای تاریخ چاپ و/ یا تجدیدنظر، اصلاحیه‌ها و تجدیدنظرها بعدی این مدارک موردنظر نیست. معهذا بهتر است کاربران ذی‌نفع این استاندارد امکان کاربرد آخرین اصلاحیه‌ها و تجدیدنظرهای

مدارک الزامی زیر را مورد بررسی قرار دهند. در مورد مراجع بدون تاریخ چاپ و/ یا تجدیدنظر، آخرین چاپ و یا تجدیدنظر آن مدارک الزامی ارجاع داده شده موردنظر است.

استفاده از مراجع زیر برای کاربرد این استاندارد الزامی است:

۱-۲ استاندارد ملی ایران ۹۰۸۶:۱۳۸۶، اطلاعات و مستندسازی- ارجاعات کتابشناختی- محتوی، شکل و ساختار

۲-۲ استاندارد ملی ایران ۱۴۶۸۹:۱۳۹۰، اطلاعات و دبیزش (مستندسازی) - رهنمودهایی برای مراجع کتابشناختی و استناد به منابع اطلاعاتی

۳-۲ استاندارد ملی ایران ۸۹۳۱:۱۳۹۱، اطلاعات و دبیزش (مستندسازی)- شماره استاندارد بین‌المللی
پایند

۴-۲ استاندارد ملی ایران ۶۶۱۱:۱۳۹۳، اطلاعات و دبیزش- شماره استاندارد بین‌المللی کتاب(شابک)

2-5 ISO 639-1:2002, Codes for the representation of names of languages - Part1:Alpha-2 code

2-6 ISO 639-2:1998, Codes for the representation of names of languages Part 2: Alpha-3 code

2-7 ISO 1087-1:2000, Terminology work — Vocabulary — Part 1: Theory and application

2-8 ISO 1087-2:2000, Terminology work — Vocabulary — Part 2: Computer applications

2-9 ISO 3166-1:1997, Codes for the representation of names of countries and their subdivisions - Part 1: Country codes
ISO 3166-2:1998, Codes for the representation of names of countries and their subdivisions - Part 2: Country subdivision code

2-10 ISO 3166-3:1999, Codes for the representation of names of countries and their subdivisions - Part 3: Code

اصطلاحات، تعاریف و اختصارات

در این استاندارد علاوه بر اصطلاحات و تعاریف تعیین شده در استاندارد ISO1087-1,2 اصطلاحات و

تعاریف زیر نیز به کار می‌رود:

۱-۳ اصطلاحات و تعاریف

۱-۱-۳

مدرک

document

اطلاعات ثبت شده همراه با رسانه‌ای که این اطلاعات در آن ثبت شده است.

۲-۱-۳

تابلو اعلانات رایانه‌ای

computer bulletin board

سامانه رایانه‌ای که اطلاعات و پیام‌های مربوط به یک یا چند موضوع معین را در دسترس کاربران راه‌دوری قرار می‌دهند که به آن سامانه دسترسی دارند.

یادآوری - برگرفته از استاندارد ملی ایران به شماره ۱۴۶۸۹

۳-۱-۳

برنامه رایانه‌ای

computer program

برنامه یا جدولی که فعالیت‌های بیان شده را در یک شکل مناسب، برای اجرا توسط رایانه مشخص می‌کند.

۴-۱-۳

فقره اطلاعاتی

contribution

واحدی مستقل که بخشی از یک مدرک است.

۵-۱-۳

فهرست بحث الکترونیکی

electronic discussion list

بحث گروهی درباره یک یا چند موضوع معین بین مشترکان یک فهرست پستی الکترونیکی در شبکه‌های رایانه‌ای است و همه مشترکان، فقره اطلاعاتی را به صورت خودکار در قالب پیام الکترونیکی به همه مشترکان فهرست ارسال می‌کنند.

۶-۱-۳

منابع میرا

ephemeral material

مدارکی با اهدافی موقتی و کوتاه مدت است.

۷-۱-۳

مدرک میزبان

host document

مدرکی حاوی مقاله‌ها یا بخش‌های مجزا و مستقل که به لحاظ فیزیکی یا کتابشناسی مستقل نیستند.

۸-۱-۳

تک‌نگاشت

monograph

جزء کتابشناختی غیرپایندی که در چند بخش محدود کامل می‌شود یا قرار است که کامل شود.

۹-۱-۳

پیاپند

serial

نشریه‌ای که در شماره‌های متوالی به صورت چاپی یا غیرچاپی منتشر می‌شود و معمولاً دارای ترتیب عددی یا تاریخی است و به صورت نامحدود و ادواری منتشر می‌شود.

۳-۱-۱۰

ترجمه

translation

مدرکی برگرفته و معادل با متنی که در قالب زبانی دیگر، ارائه می‌شود.

۳-۱-۱۱

ارجاع کتابشناختی

bibliographic reference

منظور از ارجاع، توصیف اطلاعاتی دقیق و با جزئیات کافی یک منبع یا بخشی از آن برای شناسایی و مکان‌یابی آن است.

یادآوری - زمانی ارجاعات کتابشناختی در مدرکی قرار می‌گیرد که به آن استناد داده شود و ذیل منابع و ماخذ می‌آید.

۳-۱-۱۲

پیشینه

record

مجموعه‌ای از عناصر داده که یک واحد به حساب می‌آید.

۳-۱-۱۳

عنوان

title

کلمه یا عبارتی است که در ابتدای یک متن ارائه می‌شود و توسط آن دستیابی به محتوی متن ساده می‌شود و ممکن است برای مشخص کردن متن و همچنین برای متمایز ساختن آن از متون دیگر مورد استفاده قرار بگیرد.

۳-۱-۱۴

نویسنده

author

فرد یا تنالگان مسئول در محتوای معنوی یا هنری یک مدرک است.

۳-۱-۱۵

کتابشناسی

bibliography

توصیف نظام‌یافته و فهرستی از مدارک، به خصوص وقتی که در محتوای موردنظر جامعیت داشته باشد.

۳-۱-۱۶

citation

ارجاعات کتابشناختی به صورت نظام یافته و مرتبط با متنی است که به اثری استناد می کند یا از آن مطالبی را نقل می کند که در مرجع ذکر شده است.

۲-۳ اختصارات

ISBN	شماره استاندارد بین المللی کتاب
ISSN	شماره استاندارد بین المللی پیاوند
SICI	جزء پیاوند و شناسانه فقره اطلاعاتی
XML	زبان نشانه گذاری توسعه پذیر

۴ قالب های انتشارات

اصطلاح شناسان از منابع کتابشناختی مختلفی استفاده می کنند. مجموعه داده های اصطلاح شناختی مانند: فرهنگ ها و واژه نامه ها کاربردهای ویژه ای دارند. اصطلاح شناسی اساسا در بخشی از انتشارات ویژه منعکس می شود، (مثلا در واژه نامه های انتهایی یا در نمایه). ارجاع بایداطلاعات مرتبط با اثر اصطلاح شناختی را برجسته کند و بر موضوعات دیگر چندان تاکید می نداشته باشد. موارد زیر قالب های انتشاراتی هستند که اطلاعات اصطلاح شناختی زیادی در آنها یافت می شود:

- تک نگاشت ها (در تمام یا بخشی از آن)
- پیاوندها (در تمام یا بخشی از آن)
- استانداردها، به ویژه استانداردهای مربوط به اصطلاح شناختی
- قوانین و مقررات
- منابع غیر الکترونیکی میرا
- اطلاعات صوتی (گفتار و ضبط صدا)
- برنامه های رایانه ای
- منابع الکترونیکی مانند: اصطلاح شناختی و دیگر پایگاه اطلاعاتی، اصطلاح شناسی های منتشر شده در شکل الکترونیکی، پیاوندهای منتشر شده در شکل الکترونیکی، سامانه های پیام الکترونیکی و پیام های الکترونیکی فردی.

۵ استفاده از مراجع کتابشناختی و شناسانه های منبع در اثر اصطلاح شناختی

۱-۵ کلیات

موارد کاربردی مختلف عملاً به این معنی است که روش‌ها و سطوح تفصیلی مختلفی برای ثبت اطلاعات کتابشناختی در منابع اصطلاح‌نامه‌ای کاربرد دارد. هرچند شکل اطلاعات، روش ارائه ارجاع کتابشناختی و سطح تفصیل باید متناسب با استفاده باشد و به شدت از قراردادهای تبعیت کند و این اطلاعات باید با دقت تمام ثبت شود.

سطح تفصیل باید برای شناسایی بدون ابهام منبع کتابشناختی‌ای که به آن استناد می‌شود کافی باشد. ترتیب ارائه شده در بخش‌های تشکیل دهنده برای هر نوع منبع منتشرشده باید همواره یکسان باشد.

۲-۵ ارجاعات کتابشناختی

ارجاعات کتابشناختی بیشتر به صورت ذیل به کار می‌رود:

- برای ثبت منبع کتابشناختی برنامه‌های رایانه‌ای در اصطلاح‌شناسی؛
- برای هدف دستنامه‌ای مشابه با برنامه‌های رایانه‌ای فوق‌الذکر؛
- برای نشان دادن فهرست‌ها یا ارجاعات (مانند کتابشناسی‌هایی در حمایت از دیگر منابع متنی، ارجاعات در مقاله‌های مجلات).

۳-۵ ارجاعات منبع

شناسانه‌های منبع بیشتر به صورت ذیل به کار می‌رود:

- مقوله اطلاعاتی شناسانه منبع در برنامه‌های رایانه‌ای در اصطلاح‌شناسی؛
- اهداف دستنامه‌ای مشابه با برنامه‌های رایانه‌ای فوق‌الذکر.

۶ ارجاعات کتابشناختی

۱-۶ کلیات

شکل و ساختار اصلی ارجاعات کتابشناختی بر اساس استاندارد ملی ایران شماره ۹۰۸۶ و ۱۴۶۸۹ است. این استانداردها در ابتدا با مدارک به‌طور کلی و سپس با مدارک الکترونیکی سروکار دارد و عناصر ارجاعات کتابشناختی را برای انواع مختلف مدارک شناسایی و ترتیب استاندارد ارائه آن را بدست می‌دهد. نمونه‌ای از ارجاعات کتابشناختی برای انواع مختلف مدارک در پیوست الف ارائه شده است. در جدول‌بندی عناصر، ارجاعات کتابشناختی براساس استاندارد ملی ایران شماره ۹۰۸۶ و ۱۴۶۸۹ عناصر ارجاعات کتاب-شناختی اختیاری به صورت مورب و عناصر ارجاعات کتابشناختی الزامی به صورت متنی متوسط نشان داده شده است. این دو استاندارد شامل یادداشت‌هایی درباره عناصر ارجاعات کتابشناختی برای بعضی از حوزه‌ها

نمی‌شوند، هرچند ممکن است این کار برای اثر اصطلاح‌شناسی لازم باشد. در موارد مناسب یادداشتی به‌عنوان حوزه اختیاری اضافه خواهد شد.

بندهای دیگر استاندارد ملی ایران ۹۰۸۶ و ۱۴۶۸۹ قواعدی را برای اطلاعات موجود در ارجاع‌های کتاب‌شناختی تعیین می‌کند. هر جا گزینه‌ای ارائه شود که ممکن است توصیه‌هایی مناسب برای اثر اصطلاح‌شناسی باشد در بند ۶-۳ ارائه شده است.

۶-۲ انواع مدارک

۶-۲-۱ استانداردها

در استاندارد ملی ایران ۹۰۸۶، استانداردها را نوعی مدرک تلقی نمی‌کند. در استانداردها روش‌های ارجاع-دهی مخصوص به‌خود دارند که با توصیه‌های مربوط به تک‌نگاشت‌ها و پیایندها یکسان نیست. شناسانه استانداردهایی که به‌کار می‌روند متشکل از شماره استاندارد (شماره بخش بعد از آن) به‌علاوه تاریخ (مانند: ISO 2709: 1996) است. ارجاع به بخش فرعی یا دیگر عنصر شماره‌گذاری شده متن بعد از تاریخ و گذاشتن ویرگول می‌آید. (به شکل ۱ در استاندارد BS 4884-3:1993 مراجعه شود). در انتشارات استانداردها، ارجاعات اصلی به‌وسیله شناسانه یا عنوان مناسب بیان می‌شود و ارجاعات اطلاعاتی با شناسانه به‌دنبال عنوان می‌آید.

عناصری که برای ارجاعات کتاب‌شناختی در اثر اصطلاح‌شناسی وجود دارد عبارت‌اند از:

- شناسانه استانداردها (الزامی)

- عنوان (اختیاری)

۶-۲-۲ قوانین و مقررات

ویژگی‌هایی که در استاندارد ملی ایران ۹۰۸۶ برای تک‌نگاشت‌ها ارائه شده ویژگی‌هایی است که به‌عنوان قوانین و مقررات به‌کار می‌رود. گاهی اوقات یک سازمان به‌عنوان مسئول اصلی (پدیدآورنده) بیان می‌شود و در موارد دیگر باید نام حوزه قضایی را برای قوانین و مقررات به‌کار برد.

مثال ۱- مسئولیت اولیه (پدیدآورنده): انگلستان

عنوان: قانون ساخت و ساز ۱۹۸۴، فصل ۵۵.

مثال ۲- مسئولیت اصلی (پدیدآورنده): ریچموند (ایالات متحده)

عنوان: کد ساخت و ساز شهر ریچموند، ویرجینیا.

در جایی که مسئولیت به بخش اجرایی واگذار شود شکل «فرانسه. وزارت راه و ترابری» باید به‌کار رود اگر نهادی به‌عنوان نماینده باشد، محتوی را در توضیحات منعکس می‌کند و مدرک را در فروست‌های منتشر-شده‌ای ارائه می‌کند.

مثال ۳- مسئولیت اولیه (پدیدآورنده): انگلستان

عنوان: مقررات اصلاحیه استانداردهای ساخت وساز (اسکاتلند) ۱۹۹۳.

فروست: مصوبات قانونی ۱۹۹۳، شماره ۱۴۵۷.

مثال ۴- مسئولیت اصلی (پدیدآورنده): انگلستان، دفتر اسکاتلندی

عنوان: استانداردهای فنی برای مقررات استانداردهای ساخت وساز (اسکاتلند) ۱۹۹۰،

اصلاح شده به وسیله مقررات اصلاحیه استانداردهای ساخت وساز (اسکاتلند) ۱۹۹۳.

عنوان قوانین و مقررات باید همان عنوان مجزای هر یک از آنها باشد نه عنوان قانونی که این مقررات از آن گرفته شده است.

در قوانین و مقررات بسیاری از کشورها، تاریخ، بخش اصلی عنوان است. کلیه قوانین و مقررات درباره یک مضمون، عنوان یکسانی دارند و تاریخ وسیله اصلی تشخیص آنها از یکدیگر است. این امر باعث می شود که تاریخ برای استانداردها خیلی مهم باشد؛ به خاطر اینکه تاریخ عمدتاً ویرایشی را نشان می دهد که در زمانی خاص متداول و مرسوم است. ممکن است قوانینی در همان موضوع هر سال وجود داشته باشد (مثل قانون فرانسه)، و تعدادی از این موضوعات، چندین سال الزامی باشد. تکرار تاریخ در ارجاعات کتاب شناختی کارآیی ندارد.

۶-۲-۳ پایگاه های اطلاعاتی اصطلاح شناختی

استاندارد ملی ایران ۹۰۸۶ ویژگی هایی برای پایگاه های اطلاع رسانی به کار می برد که در ذیل نشان داده شده است:

شورای اتحادیه اروپا، دبیرخانه کل، سامانه اطلاعات اصطلاح شناختی (برخط)، بروسل (انگلستان):

شورای اتحادیه اروپا، مه ۱۹۹۹- [نقل ۳۰ نوامبر ۲۰۰۰]. به روز رسانی روزانه. ویراست نرم افزار ۲-۳.

به زبان های آلمانی، دانمارکی، هلندی، انگلیسی، فنلاندی، فرانسوی، آلمانی، یونانی، ایرلندی، ایتالیایی، لاتینی، اسپانیایی، پرتغالی که از طریق آدرس اینترنتی ذیل قابل دسترس است:

URL: <<http://tis.consilium.eu.int/>>.

۶-۲-۴ اطلاعات صوتی و منابع غیرالکترونیکی میرا

استانداردهای ملی ایران ۹۰۸۶ و ۱۴۶۸۹ را می توان برای منابعی که کمتر متداول هستند و به وسیله مرکز اصطلاح شناسی گردآوری می شوند، استفاده کرد. اگر هیچ یک از انواع مدارک استانداردهای ملی ایران ۹۰۸۶ و ۱۴۶۸۹ قابل اعمال نباشد، نزدیک ترین نوع مدرک باید انتخاب شود و ارجاعی براساس موارد مرسوم تدوین شود. برای مثال، ضبط صدای سخنرانی یک فرد (پیام شفاهی) را می توان نوعی تک نگاشت دانست. داده ها برای هر عنصر مرتبط با ارجاع کتاب شناختی در صورت غیرقابل دسترس بودن در خود مدرک از منابع مناسبی جستجو شوند، هر چند مقداری از نقض اطلاعات در این امر قابل پذیرش است.

۳-۶ جزئیات ویژگی‌ها

۱-۳-۶ کشورها

براساس استاندارد ملی ایران ۹۰۸۶، اسامی کشورها را می‌توان برای مکان‌های مختلف با نام‌های یکسان به کار برد. زیرا در اثر اصطلاح‌شناسی، توانایی شناسایی کشوری که منابع مشخصاً از آن کشور گرفته شده است مفید می‌باشد. لازم است همواره کشور را در این استاندارد تعیین کرد و در قالب کدهای ارائه شده در استاندارد ISO3166 داخل قالب (کروشه) نوشته شود.

۲-۳-۶ یادداشت‌ها

استاندارد ملی ایران ۹۰۸۶ و ۱۴۶۸۹ اطلاعاتی را برای یادداشت‌ها (یا اطلاعات دیگر) مربوط به عنصر ارجاع کتاب‌شناختی فراهم می‌کند. علاوه بر این گزینه معین (که در این دو استاندارد متفاوت است) ممکن است به اطلاعات ذیل نیز برای ارجاعات کتاب‌شناختی دارای اهداف اصطلاح‌شناسی نیاز باشد:

- زبان (برای نام زبان‌ها باید به استاندارد ملی ایران ۹۰۸۶ مراجعه شود)

- اسامی اشخاص دیگری که با تولید مدرک در ارتباط هستند و نقش آنان را آثار مرتبط تعیین می‌کند.

یادآوری - علاوه بر افراد مرتبط در مسئولیت‌های اصلی و فرعی، افرا دیگری نیز وجود دارد.

- دیگر ویژگی‌های بیان شده (مانند: وجود واژه‌نامه، نمایه، فهرست اصطلاحات معادل). مکان ویژگی‌های بیان شده در اثری بزرگتر طبق شماره صفحه و در صورت امکان با افزودن کد زبانی در داخل دوکمان تعیین می‌شود.

۷ شناسانه‌های منبع

۱-۷ ویژگی‌های عمومی

هرگاه لازم باشد ارجاعی تکراری را به مدرکی یکسان داد (مثلاً در بانک واژگان)، می‌توان کدی را به‌عنوان جایگزین برای ارجاع کتاب‌شناختی استفاده کرد. باز هم فایل ارجاعات کتاب‌شناختی را باید نگه‌داشت تا در صورت نیاز بتوان اطلاعات کامل را درج کرد.

شناسانه‌های منبع ممکن است مهم یا نسبتاً مهم یا غیر ضروری باشند. میزان اهمیت بستگی به میزان اطلاعاتی دارد که می‌توان از خود رمز استنتاج کرد. برای مثال، شابک نسبتاً مهم است و شماره صفحه مهم نیست. برای سامانه‌هایی که یک سازمانی واحد استفاده می‌کند، اغلب رمزی مهم به کار می‌رود. اما برای سازمان‌های بزرگتر یا که آنهایی که تبادلاتی دارند، اختصار نویسی و قابل پیش‌بینی بودن بسیار مهم است. در کل، هر قدر این رمز مهم‌تر باشد سنجه‌هایی که برای تضمین منحصر به فرد بودن این رمز به کار می‌رود اهمیت بیشتری دارد.

شناسانه‌های نسبتاً مهم و غیر ضروری معمولاً در سامانه‌های الکترونیکی به کار می‌روند. شناسانه‌های منبع در پیشینه اطلاعات اصطلاح شناختی به صورت الکترونیکی یا فایل مجزایی حاوی ارجاع‌های کتابشناختی مرتبط است و کاربر اغلب نمی‌داند که یکی جایگزین دیگری شده است.

در قالب تبادل، شناسانه‌های منبع در صورتی ارزشمند هستند که طرفین مبادله نوعی ابزار ارتباطی شناسانه منبع به ارجاع کتاب‌شناختی داشته باشد این در صورتی قابل اعمال است که طرفین به ابزاری مشترک برای ارجاع‌های کتابشناختی دسترسی داشته باشند یا روشی کاملاً پیش‌بینی‌کننده برای تولید شناسانه داشته باشند یعنی دو نفری که مستقل فعالیت می‌کنند، شناسانه منبع یکسانی برای مدارک یکسانی تولید می‌کنند).

به طور کلی، شناسانه منبع را نمی‌توان بدون ارجاع به منبعی دیگر تفسیر کرد. شایک منحصراً یک مدرک رami شناساند، فرد با دیدن شایک بلافاصله نمی‌تواند چپستی کتاب را تعیین و شناسایی کند، هر چند یک جستجوگر باید بتواند در باره منشا آن اطلاعاتی استنتاج کند و شاید بتواند از طریق کارگزار کتاب سفارش دهد. استانداردها متفاوت هستند. سازمان‌های استانداردسازی سامانه‌های ویژه شناسانه‌ها منبع و ارجاع‌های کتابشناختی تعیین کرده‌اند. انواع دیگر مدارک نیاز به نمایه شناسانه دارند تا ارجاع کتابشناختی که بازنمایی یک منبع کتابشناختی است و شناسانه‌های منبع را برای مدارک مشخصی نشان می‌دهد.

قبل از استفاده از شناسانه منبع، باید از وجود موارد ذیل اطمینان حاصل کرد:

- از قواعدی که برای تدوین شناسانه‌های منبع استفاده شده است؛

- شناسانه منبع منحصر به فرد (به عنوان مثال، برای ارائه مدرک دیگری استفاده نشده باشد)؛

- به مدرک یکسان شناسانه منبع متفاوتی اختصاص نیابد،

یک شماره صفحه معمولی کارآمدترین وسیله کنترل است. البته این شماره در مجموعه معینی از مدارک معنی دارد. شناسانه منبع در بند ۷-۲ مبتنی بر چهار اصل اساسی است:

الف- اطلاعاتی که به طور طبیعی در مدرک ارائه می‌شود؛

ب- بسیار قابل پیش‌بینی است و باید افراد و سازمان‌های متفاوت به شناسانه‌های یکسان، مدرک یکسانی اختصاص دهند؛

پ- شامل ویژگی‌هایی برگرفته از سامانه‌های توصیفی تایید شده در سطح بین‌المللی است؛

ت- اطلاعاتی را به کار می‌برد که به طور طبیعی در ارجاع کتاب‌شناختی یافت می‌شود، هر چند برای نشان دادن هر جنبه از ارجاع کتاب‌شناختی یا لحاظ کردن هر مورد اطلاعات «ضروری» تلاشی نشده باشد.

به هر حال، تعدادی مدرک در هر مجموعه وجود دارد که نمی‌توان طبق اصول صریح مطرح شده در بند ۷-۲ کدگذاری کرد؛ چراکه موارد مهم اطلاعاتی وجود نداشته یا در دسترس نیست. مثل بیشتر مدارک الکترونیکی، شایک و شابک ندارند. سامانه کدگذاری این منابع در پیوست «ب» آمده است.

۲-۷ سامانه شناسانه‌های منبع

۱-۲-۷ کلیات

سامانه پیشنهاد شده در اینجا براساس شناسانه جزء پیاپندی و شناسانه فقره اطلاعاتی که در استاندارد Z39.56 ارائه شده است. این استاندارد راهکاری برای شناساندن منحصر به فرد یک عنوان پیاپندی یا یک فقره اطلاعاتی (مثل: شکل چاپی، شکل الکترونیکی، ریزفیلم و غیره) است. مشخصه‌های آن به نحوی ترتیب داده می‌شود که شناسانه منبع را برای انواع مختلف مدارک فراهم می‌کند. سامانه پیشنهاد شده در اینجا گزینه‌ای برای کاربرد در زبان‌هایی است که برای نگارش خود از الفبای رومی بهره می‌برند.

۲-۲-۷ عناصر مشترک شناسانه منبع

۱-۲-۲-۷ عنوان

این عنصر در صورت نیاز، حداقل از شش حرف بزرگ استفاده می‌کند. شش حرف اول عنوان (شامل هر عنوان فرعی) است و اولین حرف هریک برای زبان‌هایی که از الفبا برای نگارش استفاده می‌کنند انتخاب می‌شود. واژه هر رشته از نویسه‌ها بدون فاصله (مانند LP برای L'Anogie Perdue) است. اگر نویسه‌های انتخاب شده در مجموعه الفبایی A-Z نباشد، به‌خاطر انگلیسی نبودن زبان، این کلمه آوانویسی می‌شود و اولین نویسه واژه آوانویسی شده انتخاب می‌شود. اعداد عربی برای بیان نویسه‌ها یا واژه‌ها به کار می‌روند (مانند ۱۰۱ که با ۱ نشان داده می‌شود. رشته‌ای از اعداد رومی واژه‌ای به حساب می‌آیند که از نویسه‌های الفبایی تشکیل شده‌اند (مانند XV که با X نشان داده می‌شود).

مثال - TTTDBS برای

The Team Terminology Data Bank System, Language Services Department, Siemens AG, Munich, Republic of Germany

عنوانگاهی یک واژه آغاز یا نام یک سامانه است. در چنین مواردی، شش نویسه اول در صورت امکان از این کلمه گرفته می‌شود (مثلاً رمز عنوان مقاله‌ای با عنوان CORC در موضوع فهرست منابع برخط تعاونی، CORC است).

۲-۲-۲-۷ تاریخ

سال یا تاریخ دقیق انتشار، داخل قلاب (کروشه) به صورت (سال / ماه / روز) داده می‌شود. متن داخل دوکمان حاوی چهار، شش یا هشت عدد عربی است. جزء پیاپندی و شناسانه فقره اطلاعاتی کدهای دیگری را برای بیان فصول (بهار تا زمستان ۲۱-۲۴) و سه ماهه سال (سه ماهه اول تا چهارم ۳۱-۳۴) دارد.

۷-۲-۳-۳ عناصر فقره اطلاعاتی

مجموعه عناصر فقره اطلاعاتی برای شناسایی فقره‌ای خاص به کار می‌رود. این عناصر شامل مکانی هستند که، فقره اطلاعاتی و در صورت نیاز کد عنوان از آنجا شروع می‌شود.

متن داخل کمانک (دو قلاب) قرار می‌گیرد. اگر مدرک تک‌نگاشتی کامل، پیاپی یا شماره‌ای از یک نشریه پیاپی باشد، اطلاعاتی برای قرار دادن در کمانک نیست (آنها به صورت ساده < > ظاهر می‌شوند).

۷-۲-۴ عناصر ساختاری شناسانه منبع

عناصر ساختاری، ویژگی‌های عمومی یک مورد اطلاعاتی را در سامانه کد n.n توصیف می‌کند.

رقم اول نشان می‌دهد که به تک‌نگاشتی کامل ارجاع داده شده است یا به فقره اطلاعاتی از:

- پیاپی یا تک‌نگاشتی کامل؛

- بخشی از تک‌نگاشت یا پیاپی.

رقم دوم به بخش‌های استخراج شده از مورد اطلاعاتی که قبلاً تعریف شده ارجاع می‌دهد مانند:

۰ به کل مدرک نه بخشی برگرفته از آن، ارجاع می‌دهد؛

۱ به فهرست مندرجات ارجاع می‌دهد؛

۲ به نمایه ارجاع می‌دهد.

۷-۲-۵ عناصر شناسانه منبع برای ارائه اطلاعات تکمیلی

۷-۲-۵-۱ کلیات

عناصر تکمیلی تخصیص یافته در زیر، بدون هیچ فاصله‌ای به دنبال عناصر ساختاری فوق می‌آیند (به بند ۷-۲-۴ مراجعه کنید). اینها اختیاری هستند و فقط در صورت نیاز ضرورت دارند. اگر بیش از یکی از این عناصر اضافی برای مدرک به کار روند، ترتیب آنها به صورت مثال زیر است:

<>1.0TX.!glfr

مثال:

۷-۲-۵-۲ شناسانه رسانه‌ای

جزء پیاپی و شناسانه فقره اطلاعاتی دارای شناسانه‌ای رسانه‌ای برای ایجاد امکان تفکیک بین طیفی از قالب‌های ارائه هستند.

TX متن چاپی

TL متن چاپی گلاسوری

TH متن چاپی با جلد نازک

TS متن چاپی با جلد ضخیم

TB بریل

CD رسانه نوری قابل خواندن با رایانه (لوح فشرده)

CF رسانه دیسک مغناطیسی قابل خواندن با رایانه

CO برخط (راه دور)

HE ریز برگه

HD رریز فیلم

SC اطلاعات صوتی

VX شکل‌ها فیزیکی چند گانه

ZU شکل فیزیکی نامعلوم

ZZ دیگر شکل‌های فیزیکی

۳-۵-۲-۷ ترجمه‌ها

اگر منبع کتاب‌شناختی ترجمه‌ای از اثری دیگر باشد، این نکته با علامت تعجب بیان می‌شود.

۴-۵-۲-۷ واژه‌نامه‌ها و نمایه‌های پایانی

اگر مدرک موردارجاع نمایه باشد و یا اگر ارجاع کتاب‌شناختی فقط به نمایه مرتبط باشد، کد مندرج در بند ۴-۲-۷ به کار می‌رود. البته اگر کل مدرک حاوی نمایه موردنظر باشد و هدف، بیان وجود نمایه در مدرک باشد، کدهای زیر به کار می‌روند.

gl واژه‌نامه

i نمایه

یادآوری - اگر هر دو کد قابل کاربرد باشد بدون فاصله در ترتیب مذکور (یعنی به صورت gli) نشان داده می‌شود.

۵-۵-۲-۷ کدهای زبانی

کدهای زبانی باید براساس استاندارد ملی ایران ۹۰۸۶ و با استفاده از کد دو نویسه‌ای به کار روند. حداکثر سه کد می‌توان داد. این کدها به ترتیب الفبایی و بدون فاصله داده می‌شوند (مانند en و fr).

۳-۷ شناسانه‌های منبع برای انواع مختلف مدارک

۱-۳-۷ تک‌نگاشت‌ها

ساختار شناسانه منبع برای تک‌نگاشت‌ها به صورت زیر است:

- شابک (به صورتی که در استاندارد ملی ایران ۶۶۱۱ آمده است)؛

- تاریخ،

- شماره جلد (یک یا چند عدد عربی در دو کمان)؛

- عنصر فقره اطلاعاتی (قلاب (کروشه) بدون هیچ اطلاعاتی داخل آن، یعنی <>)؛

- عنصر ساختاری (۰-۱)؛

- پیوستها (در صورت وجود).

این مشخصه باید برای تکنگاشتهای الکترونیکی، پایگاههای اطلاعاتی و قوانین و مقررات به کار رود.

مثال - 1.0.TX.<>(1992) ISBN 83-85063-75-7 برای:

WERTHEIM, J., OXLADE, C., and WATERHOUSE, J. *Illustrowana encyklopedia szkolna. Chemia*. Translated by A. Kacperska. Łódź (PL): Res Polona, 1992. 129 p. Translation of: Dictionary of chemistry. ISBN 83-85063-75-7.

۷-۳-۲ استانداردها

شناسانه استاندارد باید در شکلی مشخص شده، به صورتی که در بند ۶-۲-۱ توصیف شده است به عنوان شناسانه منبع ارائه شود.

مثال - ISO 1087-1:2000 برای:

ISO 1087-1:2000, Terminology work — Vocabulary — Part 1: Theory and application.

۷-۳-۳ پیام الکترونیکی

ساختار شناسانه منبع برای سامانههای پیام الکترونیکی و پیامها به صورت زیر است.

- شماره استاندارد بین المللی پیام (به صورتی که در استاندارد ملی ایران ۸۹۳۱ ارائه شده است)؛

- تاریخ؛

- عنصر فقره اطلاعاتی (قلاب (کروشه) بدون هیچ اطلاعاتی داخل آن، یعنی <>)؛

- عنصر ساختاری (۰-۱)؛

- پیوستها (در صورت وجود).

برای کارکرد کامل، نسبی یا دوره ای که هنوز در حال انتشار است، تاریخ به آغازین شماره موجودی آن اشاره دارد. اگر بخشی از موجودی به صورت الکترونیکی باشد، شناسانههای جداگانه منبع برای دو دوره زمانی با استفاده از شناسانه رسانه ای برای تمایز ویرایشهای مختلف به کار می رود. تاریخ داده شده برای پیام الکترونیکی و یا سامانه پیام رسانی، طبیعتاً همان تاریخ آغاز قرار گرفتن فایلهاست که در تاریخ استناد قابل دسترس است.

مثال:

1.0 <> ISSN 0251-5253(1984) برای:

TermNet News, International Information Centre for Terminology, Canada (CA). 1984- (holding commencing with issue 8). ISSN 0251-5253.

۷-۳-۴ فقره‌های اطلاعاتی تک‌نگاشت‌ها

ساختار شناسانه منبع برای فقره‌های تک‌نگاشت‌ها به صورت زیر می‌باشد:

- شابک (به صورتی که در استاندارد ملی ایران ۶۶۱۱ آمده است)؛

- تاریخ،

- شماره جلد (یک یا چند عدد عربی در دو کمان)؛

- شماره اولین صفحه آن فقره (شماره قلاب)؛

- عنصر ساختاری؛

- پیوست‌ها.

مثال: 2.0 < > 165 ISBN 0-14-080451-1 (1971) برای:

Societal reactions to suicide: the role of coroners' definitions by J. M. Atkinson (pp. 165-191) in Images of deviance edited by Stanley Cohen, Harmondsworth (GB): Penguin Books, 1971. ISBN 0-14-080451-1.

۷-۳-۵ جزء پیاپندی و شناسانه‌های فقره اطلاعاتی

همان‌طور که در بالا بیان شد (به بند ۷-۲-۱ مراجعه شود)، سامانه پیشنهاد شده در اینجا مبتنی بر جزء پیاپندی و فقره اطلاعاتی است که یک استاندارد مربوط به موسسه استاندارد آمریکا است.

این استاندارد راهکاری برای شناساندن منحصر به فرد یک عنوان پیاپندی یا جزء اطلاعاتی (مانند مقاله) داخل پیاپند، صرف‌نظر از رسانه آن جزء اطلاعاتی (شکل چاپی، شکل الکترونیکی، میکروفیلم و غیره) است.

اطلاعات تکمیلی برای اهداف اصطلاح‌شناسی که در بند ۷-۲-۵ معرفی شده‌است به این معنی است که شناسانه منبع با جزء پیاپندی و شناسانه‌های فقره اطلاعاتی یکسان نیست. پیشینه جزء پیاپندی و شناسانه‌های فقره اطلاعاتی به رقم کنترل ختم می‌شود هرچند الزامی به پذیرش قراردادهای و دستورالعمل‌های جزء پیاپندی و شناسانه‌های فقره اطلاعاتی نیست.

بهرتر است در صورت امکان از رویه‌های مشابه در اثر اصطلاح‌شناختی استفاده کرد. جزء پیاپندی و شناسانه‌های فقره اطلاعاتی در حکم عنصر داده‌ای در محیط‌های تبادل اطلاعاتی الکترونیکی هم لحاظ می‌شود.

ساختار شناسانه منبع به صورت زیر می‌باشد:

- جزء پیاپندی و شناسانه‌های فقره اطلاعاتی (به‌صورتی که در استاندارد ملی ایران ۸۹۳۱ آمده است)؛
- تاریخ؛

- دوره و شماره: این دو با دو نقطه از هم جدا می‌شوند؛

- جای فقره اطلاعاتی که به دنبال آن، کد عنوان می‌آید (در قلبی (کروشه) خالی که با دونقطه جدا شده است) می‌آید؛

- عنصر ساختاری (۲-۰)؛

- پیوست‌ها؛

مثال: 1.0 <11:102(2000)0024-2195 ISSN

برای:

Library Association Record. November 2000, vol. 102, No. 11. ISSN 0024-2195.

وقتی فقط از رسانه شماره‌گذاری مستمر استفاده شود، اینمورد به تنهایی به کار می‌رود.

مثال ۱: 1.0 <1(1981)0251-52537 ISSN

برای:

TermNet News.1981, No. 1 (no volume number). ISSN 0251-5253.

مثال ۲:

برای ISSN 0008-7269(200021)135<1:CAIATW>2.0.

TOTH, Ben. Cataloguing and indexing and the web. Catalogue & Index. Spring 2000, No. 135, pp. 1-2. ISSN 0008-7269.

۸ تبادلات ارجاعات کتابشناختی و شناسانه‌های منبع

۱-۸ تبادلات اطلاعات اصطلاح شناختی

منبع و شناسانه منبع دو مقوله اطلاعاتی در پیشینه اطلاعاتی اصطلاح‌شناختی هستند. ارجاع کتاب‌شناختی عنصر اطلاعاتی برای مقوله اطلاعاتی منبع و شناسانه منبع برای مقوله اطلاعاتی شناگر منبع است. این استاندارد روند تبادل ارجاعات کتاب‌شناختی و شناسانه منبع را در حکم بخشی از پیشینه‌های اطلاعاتی اصطلاح‌شناختی تسهیل می‌کند.

۲-۸ تبادلات دیگر

ارجاعات کتاب‌شناختی و شناسانه‌های منبع که در زمینه‌های دیگر نیز از قالب تبادل کلی XML یا استاندارد ملی ایران ۱۴۱۶۴ استفاده می‌کنند، قابل مبادله هستند. ارجاعات کتاب‌شناختی را می‌توان به‌عنوان عناصر اطلاعاتی مجزایی به کار برد؛ حتی اگر آنها ترکیباتی از تعدادی عناصر اطلاعاتی قابل تشخیص باشند. آنها را

می‌توان با شناسانه منبع در پیشینه‌ای از دو عنصر اطلاعاتی انتقال داد. اگر از شناسانه منبع استفاده می‌شود و انتقال مجزای آنها لازم باشد، پیوند بین شناسانه‌ها منبع و ارجاعات کتابشناختی مورد اشاره در بند ۷-۱ را باید به کار گرفت. شناسانه منبع ممکن است بدون ارتباط آن با ارجاع کتابشناختی قابل استفاده نباشد.

کاربرد اطلاعات کتابشناختی در اثر اصطلاح‌شناختی رو به تحول است و روندهای پیچیده تبادل در آینده ممکن است به کار روند. پیوست «ج» شیوه استفاده از الگوی زبان نشانه‌گذاری توسعه‌پذیر را برای تبادل ارجاعات کتابشناختی نشان می‌دهد.

۹ ثبت نامه متخصصان

بیشتر مراکز اصطلاح‌شناسی اطلاعات تفصیلی افرادی را که با آنان در ارتباط بوده‌اند و یا در آینده تمایل به ارتباط با آنان را دارند نگهداری می‌کنند. این افراد ممکن است خبرگانی باشند که درخواست‌های شفاهی داشته‌اند یا در مورد تعاریف نظراتی ابراز کرده‌اند یا می‌توان در آینده از نظراتشان بهره جست.

به بسیاری از این افراد می‌توان در ارجاعات کتابشناختی، در نقش پدیدآورنده یا مسئول فرعی در نشر اشاره کرد و اینها ممکن است در یادداشت‌ها ذکر شوند. بهتر است بین اطلاعاتی که برای ارجاع کتابشناختی لازم است و اطلاعاتی که برای نگهداری و تایید اطلاعات تماس با شخص لازم است، تفاوت و تمایز قائل شد. ارجاع کتابشناختی باید مبتنی بر اطلاعات داده شده در خود مدرک و منحصر به ذکر نام کامل و نقش او در ارتباط با اثر باشد. دیگر اطلاعات را باید در ثبت‌نامه خبرگان لحاظ کرد. این ثبت‌نامه دربردارنده نام کامل، جنسیت، میزان تحصیلات و سطح سواد، حیطة تخصصی، توانایی زبانی، حیطة کاری شخص، محل استخدام، نشانی، شماره تلفن و نشانی پست الکترونیکی و مشارکت در تدوین استاندارد باشد. البته اطلاعات داده شده یا قابل عرضه در سطح عموم باید لحاظ شود و پیشنهاد نمی‌شود تمامی این مقوله‌های اطلاعاتی، ضرورتاً باید برای تمام افراد تکمیل شود، و نیز ممکن است بهتر باشد به افراد اطلاع داد که در حال حاضر مشمول چنین ثبتی می‌شوند.

در برخی از کشورها، نگهداری از چنین فایلی نیاز به الزامات قانونی دارد و ممکن است در عرضه اطلاعات مندرج در این ثبت نامه به دیگر مراکز، محدودیت‌هایی در نظر گرفته شود.

۱۰ فهرست ارجاعات کتابشناختی

جزء پایبندی و استاندارد شناسانه فقره اطلاعاتی: ANSI/NISO Z39.56:1996 (Version 2). SICI:

پیوست الف (آگاهی دهنده)

مثال‌هایی از ارجاعات کتاب‌شناختی بر اساس استاندارد ملی ایران

الف-۱ کلیات

در مثال‌های داده شده در این پیوست، عناصر ارجاع کتاب‌شناختی در مقابل اطلاعاتی برای یک مدرک از نوع مرتبط نشان داده شده است. ارجاع کتاب‌شناختی کامل در انتها آمده است. ویژگی‌های عناصر ارجاعات کتاب‌شناختی در استاندارد ملی ایران ۹۰۸۶ و ۱۴۶۸۹ ارائه شده است. در اینجا فقط نام عناصر آمده است. مثال - های داده شده شامل عناصر الزامی و اختیاری است. عناصر ارجاع کتاب‌شناختی که اختیاری هستند، به صورت مورب ارائه می‌شوند. مثال‌های داده شده شامل هر دو عناصر الزامی و اختیاری می‌باشد. استاندارد ملی ایران ۹۰۸۶ و ۱۴۶۸۹ حاوی تمهیداتی برای ساده‌سازی پیشینه‌ها در موارد مناسب (مانند اختصارات اسامی کوچک به صورت حروف آغازین) است.

الف-۲ تک‌نگاشت‌ها

عناصر ارجاع کتاب‌شناختی

مثال‌ها

WERTHEIM, J., OXLADE, C., and
WATERHOUSE, J
Illustrowana encyklopedia szkolna.
Chemia
Translated by A. Kacperska

Łódź (PL)
Res Polona
1992
129 p.

Translation of: Dictionary of chemistry
ISBN 83-85063-75-7

عناصر ارجاع کتاب‌شناختی مسئولیت اصلی (پدیدآورنده)

عنوان

مسئولیت فرعی

ویرایش

محل نشر

نام ناشر

تاریخ انتشار

صفحه شمار

فروست

یادداشت‌ها

شماره استاندارد بین‌المللی کتاب

WERTHEIM, J., OXLADE, C., and WATERHOUSE, J. Illustrowana encyklopedia szkolna. Chemia. Translated by A. Kacperska. Łódź (PL): Res Polona, 1992. 129 p. Translation of: Dictionary of chemistry. ISBN 83-85063-75-7.

الف-۲-۱ فقره اطلاعاتی تک نگاشت‌ها

مثال‌ها

ATKINSON, J. Maxwell
Societal reactions to suicide:
The role of coroners' definitions
COHEN, Stanley
Images of deviance
Harmondsworth (GB)
Penguin Books
1971
pp. 165-191
ISBN 0-14-080451-1

عناصر ارجاع کتابشناختی
مسئولیت اصلی (پدیدآورنده) برای جزء اطلاعاتی
عنوان
مسئولیت اصلی (پدیدآورنده) منبع
عنوان
محل نشر
نام ناشر
تاریخ انتشار
مکان در منبع
شماره استاندارد بین‌المللی کتاب

ATKINSON, J. Maxwell. Societal reactions to suicide: the role of coroners' definitions. *In* COHEN, Stanley (ed). Images of deviance. Harmondsworth (GB): Penguin Books, 1971. pp.165 -191. ISBN 0-14-080451-1.

الف-۲-۲ بخش‌های تک نگاشت‌ها

مثال‌ها

MARTIN, Bruce
Joints in buildings
London (GB)
George Godwin Ltd.
1977
Chapter 4, Jointing products, pp. 27-38
Contains a glossary
ISBN 0-7114-4001-8

عناصر مرجع کتابشناختی
مسئولیت اصلی (پدیدآورنده)
عنوان منبع
شماره بخش
مسئولیت فرعی
محل نشر
ناشر
تاریخ انتشار
محل قرار گرفتن در منبع
یادداشت‌ها
شماره استاندارد بین‌المللی کتاب

MARTIN, Bruce. Joints in buildings. London (GB): George Godwin Ltd, 1977. Chapter 4, Jointing products, pp. 27-38. Contains a glossary. ISBN 0-7114-4001-8.

الف-۳ پیایندها

مثالها

Neoterm

International Committee for Unification of Terminological Neologisms

1984-

Warszawa (PL)

International Committee for Unification of Terminological Neologisms

1984-

Text in English and French

ISSN 0239-8028

عناصر مرجع کتاب‌شناختی

مسئولیت

عنوان

ویرایش

نشانگر شماره نشر (تاریخ/یا شماره)

محل نشر

ناشر

تاریخ انتشار

فروست

یادداشت‌ها

شماره استاندارد بین‌المللی کتاب

Neoterm. International Committee for Unification of Terminological Neologisms. 1984-. Warszawa (PL): International Committee for Unification of Terminological Neologisms, 1984-. Text in English and French. ISSN 0239-8028.

الف-۴ مقالات و دیگر فقره‌های اطلاعاتی برای پیایندها

مثالها

TOTH, Ben

Cataloguing and indexing and the web

Catalogue & Index

Spring 2000, No. 135, pp.1-2

عناصر مرجع کتاب‌شناختی

مسئولیت اصلی (نویسنده)

عنوان

مسئولیت فرعی

عنوان مدرک منبع

ویرایش

مکان منبع: سال، نشانگر شماره نشر

صفحه شمار بخش

TOTH, Ben. Cataloguing and indexing and the web. Catalogue & Index. Spring 2000, No. 135, pp. 1-2. ISSN 0008-7269.

الف- ۵ تک‌نگاشت‌های الکترونیکی، پایگاه‌های اطلاعاتی و برنامه‌های رایانه‌ای

الف-۵-۱ کل مدارک

مثال‌ها

عناصر مرجع کتاب‌شناختی

COUNCIL OF THE EUROPEAN UNION.
General Secretariat

مسئولیت اصلی (پدیدآورنده)

Terminological Information System

عنوان

[online]

نوع رسانه

مسئولیت فرعی

ویرایش

Brussels (BE)

محل نشر

Council of the European Union

ناشر

May 1999-

تاریخ انتشار

Updated daily

تاریخ به‌روزرسانی/تجدیدنظر

[cited 30 November 2000]

تاریخ استناد- مدارک برخط

تاریخ استناد - مدارک دیگر

فروست‌ها

Software version 2.3. In Danish, Dutch, English,
Finnish, French, German, Greek, Irish, Italian,
Latin, Portuguese, Spanish, Swedish

یادداشت

Available from Internet URL:
<<http://tis.consilium.eu.int/>>

موجود بودن و دسترسی - مدارک برخط

COUNCIL OF THE EUROPEAN UNION. General Secretariat. Terminological Information System [online]. Brussels (BE): Council of the European Union, May 1999- [cited 30 November 2000]. Updated daily. Software version 2.3.

در زبان‌ها دانمارکی، هلندی، انگلیسی، فنلاندی، فرانسوی، آلمانی، یونانی، ایرلندی، ایتالیایی، لاتین، پرتغالی، اسپانیایی، سوئدی از طریق نشانی اینترنتی زیر قابل دسترس است:
<<http://tis.consilium.eu.int/>>.

الف-۵-۲ بخش‌هایی از تک نگاشت‌ها، پایگاه‌های اطلاعاتی و برنامه‌های رایانه‌ای

مثال‌ها

DALBY, David

Linguasphere Register of the World's Languages and Speech Communities [online]

[Aberystwyth (GB)]

Linguasphere Press
1999

[11 February 2001]

Celtic phylozone: sample extracts

ID number: 50=

Available from World-Wide Web URL:
<<http://www.linguasphere.org/>>

عناصر مرجع کتاب‌شناختی

مسئولیت اصلی (مدرك منبع)

عنوان (مدرك منبع)

نوع رسانه

مسئولیت فرعی (مدرك منبع)

ویرایش

محل نشر

ناشر

تاریخ انتشار

تاریخ به روز رسانی / تجدیدنظر

تاریخ استناد / مدرک برخط

تاریخ استناد / مدرک دیگر

نشانه‌گر معادل یا فصل (بخش)

عنوان (بخش)

شماره‌گذاری در مدرک منبع

مکان در مدرک منبع

یادداشت‌ها

موجود بودن و دسترسی - مدرک برخط

موجود بودن و دسترسی - مدرک دیگر

شماره استاندارد

DALBY, David. Linguasphere Register of the World's Languages and Speech Communities [online]. Aberystwyth (GB): Linguasphere Press, 1999. [cited 11 February 2001]. Celtic phylozone: sample extracts. ID number: 50=. Available from World-Wide Web URL: <<http://www.linguasphere.org/>>.

الف-۵-۳ فقره‌های اطلاعاتی تک‌نگاشت‌ها، پایگاه‌های اطلاعاتی یا برنامه‌های کامپیوتری

مثال‌ها

MCCONNELL, W. H.

Constitutional history

The Canadian Encyclopedia

[CD-ROM]

Macintosh version 1.1

Toronto (CA)

McClelland & Stewart

1993

ISBN 0-7710-1932-7

عناصر مرجع کتاب‌شناختی

مسئولیت اصلی (پدیدآورنده فقره اطلاعاتی)

عنوان (فقره اطلاعاتی)

مسئولیت اصلی (مدرک منبع)

عنوان (مدرک منبع)

نوع رسانه

مسئولیت فرعی مدرک منبع

ویرایش

محل نشر

ناشر

تاریخ انتشار

تاریخ به روز رسانی/ تجدیدنظر

تاریخ استناد/ مدرک برخط

تاریخ استناد/مدرک دیگر

فروست‌ها

یادداشت‌ها

موجود بودن و دسترسی - مدرک برخط

موجود بودن و دسترسی - مدرک دیگر

شماره استاندارد بین‌المللی کتاب

MCCONNELL, W.H. Constitutional History. *In* The Canadian Encyclopedia [CD-ROM]. Macintosh version 1.1. Toronto (CA): McClelland & Stewart, c. 1993. ISBN 0-7710-1932-7.

الف-۵-۴ پیایندها

مثال‌ها

D-lib Magazine

[online]

Reston (US)

Corporation for National

Research Initiatives

1995-

[11 February 2001]

عناصر مرجع کتاب‌شناختی

عنوان

نوع رسانه

ویرایش

محل نشر

ناشر

تاریخ انتشار

تاریخ استناد/ مدرک برخط

تاریخ استناد/ مدرک دیگر

Available from World-Wide Web URL:
<<http://www.dlib.org/>>

ISSN 1082-9873

D-lib Magazine [online]. Reston (US): Corporation for National Research Initiatives. 1995-
[cited 11 February 2001]. Available from World-Wide Web URL: <<http://www.dlib.org/>>.
ISSN 1082-9873.

الف-۵-۵ مقاله‌ها و فقره‌های اطلاعاتی دیگر برای پیایندها

مثال‌ها

عناصر مرجع کتاب‌شناختی

PETERS, Carol and PICCHI, Eugenio

مسئولیت اصلی (پدیدآورنده فقره اطلاعاتی)

Across languages, across cultures: issues in
multilinguality and digital libraries

عنوان فقره اطلاعاتی

D-lib Magazine

عنوان (پیابند)

[online]

نوع رسانه

ویرایش

May 1997, vol. 3, No. 5

نشانگر شماره نشر

تاریخ به‌روز رسانی / تجدیدنظر

[11 February 2001]

تاریخ استناد / مدرک برخط

تاریخ استناد / مدرک دیگر

مکان در مدرک منبع

یادداشت‌ها

Available from World-Wide Web URL:

موجود بودن و دسترسی - مدرک برخط

<<http://www.dlib.org/dlib/may97/peters/05peters.html>>

موجود بودن و دسترسی - مدرک دیگر

ISSN 1082-9873

شماره استاندارد بین‌المللی پیابند

PETERS, Carol and PICCHI, Eugenio. Across languages, across cultures: issues in multilinguality and digital libraries. D-lib Magazine [online]. May 1997, vol. 3, No. 5 [cited 11 February 2001]. Available from World-Wide Web URL: <<http://www.dlib.org/dlib/may97/peters/05peters.html>>. ISSN 1082-9873.

الف-۵-۶ تابلوی اعلانات کامپیوتری، فهرست بحث الکترونیکی و سامانه پیام رسانی

مثالها	عناصر مرجع کتابشناختی
Electronic Document Distribution (EDD)	عنوان
[online]	نوع رسانه
London (GB)	محل نشر
British Standards Institution	ناشر
1999-	تاریخ انتشار
[10 February 2001]	تاریخ استناد/ مدرک برخط
	تاریخ استناد/ مدرک دیگر
	یادداشتها
Available from Internet URL: < http://edd.bsi.org.uk/ >	موجود بودن و دسترسی: مدرک برخط
Access restricted to committee members	موجود بودن و دسترسی: مدرک دیگر
Electronic document distribution (EDD) [online]. London (GB): British Standards Institution, 1999- [cited 10 February 2001]. Available from Internet URL: < http://edd.bsi.org.uk/ >. Access restricted to committee members.	

الف-۵-۷ پیامهای الکترونیکی

مثالها	عناصر مرجع کتابشناختی
SCIBOR, Eugeniusz	مسئولیت اصل (پدیدآورنده پیام)
Situation of ISO 12615	عنوان (پیام)
	عنوان (سامانه پیام منبع)
[online]	نوع رسانه
Message to: Michael ROBERTS	مسئولیت فرعی / گیرندگان
	محل نشر
	ناشر

5 January 2001
[cited 16 January 2001]

تاریخ انتشار (مانند تاریخ ارسال)

تاریخ استناد

شماره گذاری در سامانه پیام رسانی منبع

مکان در سامانه پیام رسانی منبع

موجود بودن و دسترسی

موجود بودن و دسترسی – ارتباطات منتشر نشده و شخصی

Personal communication

ارتباطات شخصی

SCIBOR, Eugeniusz. Situation of ISO 12615 [online]. Message to: Michael ROBERTS. 5 January 2001 [cited 16 January 2001]. Personal communication.

پیوست ب

(اطلاعاتی)

شناسانه منبع برای مدارکی که بدون شابک و شابک

ب-۱ کلیات

این قواعد برای انواع مدارک مطرح در بند ۳-۷ (مانند استانداردها، مقاله‌ها در پایندهای دارای شابک و شابک یا فقره‌های اطلاعاتی تک‌نگاشت‌های دارای شابک) کاربرد ندارد. مسئولیت اصلی در حکم جانشین شابک و شاپا، با استفاده از قواعد زیر ارائه می‌شود و عنوان با استفاده از قواعدی که در بند ۷-۲-۲-۱ آمده است ارائه می‌شود.

روش تدوین شناسانه منبع که در زیر مطرح شده است؛ براساس اعداد عربی و نگارش رومی است، با این پیش فرض که نویسه‌های برگرفته از دیگر خط‌های نگارشی، ترجمه می‌شوند. نظام پیشنهاد شده در اینجا گزینه‌ای است که برای زبان‌هایی به کار می‌روند که در نگارش خود از حروف رومی استفاده می‌کنند.

ب-۲ عناصر مشترک شناسانه منبع (افزوده شده بر موارد مطرح در بند ۷-۲-۲)

ب-۲-۱ مسئولیت اصلی (پدیدآورنده)

پدیدآورندگان فردی با دو حرف کوچک، معمولا در قالب اختصار (مثل: jw برای J. Wertheim) نشان داده می‌شوند. اگر تعداد نویسندگان دو یا سه نفر باشد، بخش‌هی مجزای نام هر نویسنده با ویرکول از هم جدا می‌شود (مانند: e.g. ag, bd, fh).

پدیدآورندگان تنالگان‌ها حداکثر شش حرف کوچک، ترجیحا با کاراکترهایی نشانگر سرنام یا اختصارهای دیگر (مانند: یونسکو برای سازمان آموزشی، علمی و فرهنگی ملل متحد) نشان داده می‌شود. چنین تمهیدی برای بیشتر امور مبادلاتی به کار می‌رود؛ امداد موارد دیگر، واژه‌ای را در نام می‌توان استفاده کرد که از نظر نویسه‌ها شبیه نام کوچک است (مانند smith برای W.H. Smith و drew برای Drew Scientific Instruments).

ب-۳ انواع مدرک

ب-۳-۱ تک‌نگاشت‌ها و پایگاه‌اطلاعاتی

ساختار شناسانه منبع برای تک‌نگاشت‌ها و پایگاه‌های اطلاعاتی به صورت زیر می‌باشد:

- مسئولیت اصلی (پدیدآورنده)؛

- عنوان؛

- تاریخ انتشار (چهار عدد عربی در داخل دو کمان)؛
- شماره جلد (یک یا چند عدد عربی در دو کمان)؛
- عنصر فقره اطلاعاتی (کمانک بدون اطلاعاتی در داخل آن، مانند <>)؛
- عنصر ساختاری (1.0.<>)؛
- پیوست‌ها

ب-۳-۲ فقره اطلاعاتی تک‌نگاشت‌ها

ساختار شناسانه منبع برای فقره اطلاعاتی تک‌نگاشت‌ها به صورت زیر می‌باشد:

- مسئولیت اصلی (پدیدآورنده) برای فقره اطلاعاتی؛

- عنوان؛

- دو نقطه؛

- مسئولیت اصلی (پدیدآورنده) برای منبع؛

- عنوان؛

- تاریخ؛

- شماره جلد (یک یا چند عدد عربی در دو کمان)؛

- اولین شماره صفحه فقره اطلاعاتی (شماره داخل قلاب (کروشه))؛

- عنصر ساختاری (۲-۰)؛

- پیوست‌ها.

مثال:

(با فرض اینکه شابک برای این جلد وجود ندارد).

wmTCOTT:to(1990)(1)<98>2.0. for:

MUSTAFA-ELHADI, W.

اصطلاحات فقره اطلاعاتی برای مفهوم نظری زبان‌های طبقه بندی شده و نمایه‌سازی مدارک.

In Tools for knowledge organization and human interface

Proceedings of the First International ISKO Conference, Darmstadt, 14 to 17 August 1990, vol. 1

(Edited by R Fugmann). Indeks Verlag: Frankfurt am Main (GE), 1990. pp. 98-106.

ب-۳-۳ پیایندها، سامانه‌های پیام‌های الکترونیکی

ساختار شناسانه منبع برای پیایندها، سامانه پیام‌های الکترونیکی به صورت زیر می‌باشد:

- عنوان پیاینده (دو حرف اول، اولین کلمه مهم به صورت حروف بزرگ)؛

- مسئولیت (سه نویسه از اولین کلمه مهم به صورت حروف کوچک)؛

- تاریخ؛

- عنصر فقره اطلاعاتی (قلاب (کروشه) بدون اطلاعاتی در داخل آن، مانند <>)؛

- عنصر ساختاری (۰-۱)؛

- پیوست‌ها.

برای موارد کامل، نسبی یا انتشاراتی که متوقف نشده است. تاریخ شروع باید مرتبط با موجودی باشد. اگر بخشی از موجودی الکترونیکی باشد باید شناسانه منبع جداگانه‌ای برای دو دوره زمانی به کار رود. تاریخ داده شده برای پیاینده الکترونیکی یا سامانه پیام رسانی، طبیعتاً تاریخ شروع قرارگرفتن فایل‌هایی است که هم اکنون در دسترس می‌باشد.

مثال:

CD 1.0 <> PRmic(1993) برای

Profile Canada [CD-ROM], Toronto (CA): Micromedia. 1993-. Quarterly.

ب-۳-۴ فقره اطلاعاتی پیایندها

ساختار شناسانه منبع برای فقره اطلاعاتی پیایندها به صورت زیر می‌باشد:

- مسئولیت اصلی (پدیدآورنده)؛

- دونقطه؛

- عنوان مدرک منبع (دو حرف اول کلمه مهم، به صورت حروف بزرگ)؛

- تاریخ؛

- شماره جلد (در صورت وجود) (به صورت اعداد عربی که بعد از آن دو نقطه می‌آید)؛

- شماره پیاپی؛

- شماره گذاری صفحات پس از عنوان (اعداد عربی در قلاب (کروشه) شروع مقاله را نشان می‌دهد و بعد از آن دونقطه و عنوان رمز گذاری شده می‌آید)؛

- عنصر ساختاری (۰-۲)؛

- پیوست‌ها.

مثال:

(this is an imaginary example giving all the relevant details, however it would not be processed in this way because this journal has an ISSN) rr:IN(198702)14:2<63:CAETIA>2.0. for:

RADA, Ray. Connecting and evaluating thesauri: issues and cases. International classification. February 1987, vol. 14, No. 2, pp. 63-69. No. 2, pp. 63-69.

ب-۳-۵ اطلاعات صوتی، منابع میرا و پیام‌های الکترونیکی

برای منابع میرا، عنوان رسمی وجود ندارد و باید عنوان توصیفی به آن اختصاص داد. قواعد کلی برای عنوان را می‌توان در این مورد به کار برد. کدهای رسانه‌ای برای چنین منابعی ضروری است (به بند ۲-۵-۲-۷ مراجعه شود). برای منابع برخطی که تاریخ ندارند از تاریخ استناد به آن استفاده کنید.

پیوست پ

(اطلاعاتی)

ارائه ارجاع‌های کتابشناختی در الگوی زبان نشانه‌گذاری توسعه‌پذیر برای انتقال یا اهدافی دیگر

پ-۱ کلیات

از زبان نشانه‌گذاری توسعه‌پذیر می‌توان برای ارجاعات کتابشناختی استفاده کرد. زبان نشانه‌گذاری توسعه‌پذیر به عنوان فرازبان به کاربران اجازه تعریف برچسب‌های خود را می‌دهد. وقتی شناسه زبان نشانه‌گذاری توسعه‌پذیر در آن کدگذاری شود معنای داده معلوم می‌شود و فرستنده و گیرنده هر دو، این اطلاعات سامانه کدگذاری به کاررفته را درک می‌کنند. باتوافق در مورد نام‌ها و کاربرد مشخص در کدگذاری که نام عناصر و ویژگی‌های زبان نشانه‌گذاری توسعه‌پذیر جزء آن باشد، می‌توان ارجاعات کتابشناختی را بدون از دست دادن اطلاعات مبادله کرد.

این پیوست نمونه‌ای از الگوی زبان نشانه‌گذاری توسعه‌پذیر برای تک‌نگاشت‌ها ارائه می‌دهد. شیوه استفاده از زبان نشانه‌گذاری توسعه‌پذیر برای رمزگذاری ارجاع کتابشناختی نشان می‌دهد که به صورت برچسب به کار می‌رود و اهداف توضیحی دارند. جزئیات به کار رفته در این نمونه، ارجاع کتابشناختی و عناصر ارجاع کتب-شناختی آن را می‌توان در بند پ-۲ یافت.

پ-۲ ویژگی‌های عمومی زبان نشانه‌گذاری توسعه‌پذیر برای ارجاعات کتابشناختی

الف- ویرگول در زبان نشانه‌گذاری توسعه‌پذیر نشان دهنده ترتیب مورد نظر عناصر زبان نشانه‌گذاری توسعه‌پذیر است. اگر ترتیب در مدرکی متفاوت از این باشد، آن مدرک معتبر نیست.

ب- عناصر در سیاهه ممکن است محدودیت‌های اختیاری/ اجباری داشته باشند که با استفاده از نمادهایی معین قابل شناسایی هستند. اگر موردی ظاهر نشود یا یک بار ظاهر شود عناصر با کد «؟» و اگر ظاهر نشود یا بیش از یک بار ظاهر شود عناصر با کد «*» نشان داده می‌شود و اگر قرار باشد فقط و فقط یک بار ظاهر شود بدون نماد است.

پ- اطلاعات مندرج در یادداشت‌های عنصر زبان نشانه‌گذاری توسعه‌پذیر ممکن است حاوی فرایبوند باشد. دیگر عناصر باید حاوی متنی ساده باشد.

ت- عناصر زبان نشانه‌گذاری توسعه‌پذیر را می‌توان با انتساب اطلاعاتی بیشتر به آنها، واجد شرایط کرد. این انتساب را می‌توان با استفاده از مشخصه‌هایی انجام داد. «شناسانه منبع» (نشان داده نشده) برای تک‌نگاشت را می‌توان به صورت یک مشخصه ثبت کرد. سیاهه مشخصه‌ها (با کدگذاری ATTLIST) بیانگر عنصری در سیاهه است که این مشخصه منتسب به آن است. نوع اطلاعاتی که این مشخصه ممکن است حاوی آنها باشد و مقادیر پیش فرض IMPLIED# نشان دهنده یک مشخصه اختیاری است.

الگوی زبان نشانه گذاری توسعه پذیر	نمونه‌ای از رمزگذاری
<pre> <!ELEMENT monographEntry (PrimaryResponsibility*, Title, SubordinateResponsibility*, Edition?, PlaceOfPublication?, Publisher?, DateOfPublication?, Extent?, Series?, Notes?, StandardNumber*)> <!ATTLIST monographEntry identifier CDATA #IMPLIED> </pre>	<pre> <monographEntry identifier = 'ISO690.12615.-1'> <PrimaryResponsibility>WERTHEIM,J</PrimaryRespon sibility> <PrimaryResponsibility>OXLADE,C</PrimaryResponsi bility> <PrimaryResponsibility>WATERHOUSE,J</PrimaryResp onsibility> <Title>Illustrowana encyclopedia szkolna. Chemia</Title> <SubordinateResponsibility role ="Translated by">KACPERSKA, A.</SubordinateResponsibility> <PlaceOfPublication>Lodz (PL)</PlaceOfPublication> <Publisher>Res Polona</Publisher> <DateOfPublication>1992</DateOfPublication> <Extent>129 p. </Extent> <Notes>Translation of : Dictionary of chemistry</Notes> <StandardNumber type='ISBN'>83-85063-75- 7</StandardNumber> </monographEntry> </pre>

کتابنامه

- 1- ISO 4:1997, Information and documentation — Rules for the abbreviation of title words and titles of publications
- 2- ISO 832:1994, Information and documentation — Bibliographic description and references — Rules for the abbreviation of bibliographic terms
- 3- ISO 2709:1996, Information and documentation — Format for information exchange
- 4- ISO 5127:2001, Information and documentation — Vocabulary
- 5- ISO 15836:2003, Information and documentation — The Dublin Core metadata element set